

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Класичний та лікувальний масаж

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
фізичної терапії, ерготерапії
Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Класичний та лікувальний масаж
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія
Галузь знань	22 Охороно здоров'я
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	III/5-6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	5 семестр: Лекції – 8 год. Практичні заняття – 16 год. Самостійна робота – 66 год. 6 семестр: Лекції – 16 год. Практичні заняття – 32 год. Самостійна робота – 42 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни
Формувати знання та вміння, необхідні для успішної практичної діяльності в галузі фізичної терапії, ерготерапії; ознайомлення студентів з базовими знаннями щодо використання масажу в оздоровчій та лікувальній практиці й навчити техніці прийомів класичного масажу та методикам їх виконання, формування у студентів теоретичних знань та отримання практичних навичок з організації та проведення процедур лікувального, реабілітаційного масажу та мануальної терапії при різних патологічних станах. Набуття студентами знань, умінь і здатностей (компетентностей) вирішувати завдання професійної діяльності з використанням основних прийомів лікувального масажу та мануальної терапії у сучасних реабілітаційних технологіях. Ознайомити студентів з поняттям масажу, його формами, видами та класифікацією; сприяти засвоєнню сучасних знань щодо гігієнічного, фізіологічного та медико-біологічного аспектів класичного масажу. Сприяти засвоєнню критеріїв оцінки ефективності масажу. Сформувати навички з діагностики функціонального стану пацієнта. Сприяти опануванню техніки виконання основних та допоміжних прийомів масажу відповідно до зон впливу, індивідуальних особливостей пацієнта. Сформувати навички з проведення методики місцевого і загального оздоровчого масажу та самомасажу
Компетентності
ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психологопедагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.
СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.
СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.
Програмні результати навчання
ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності. ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності. ПР 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
5 СЕМЕСТР			
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ПРИНЦИПИ КЛАСИЧНОГО МАСАЖУ.			
1.	Тема 1. Теоретичні засади класичного масажу. Загальні анатомічні та фізіологічні основи масажу.	Історія виникнення та розвитку масажу. Класифікація масажу. Види масажу: лікувальний, гігієнічний, косметичний, спортивний. Основні вимоги до спеціаліста з масажу та до пацієнта. Основні гігієнічні умови масажного кабінету. Правила роботи масажиста: профілактика професійних захворювань масажиста, найбільш раціональні пози масажиста під час масажу. Основні механізми дії масажу на організм людини.	Практичні навички виконання класичного масажу. Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи
2.	Тема 2. Фізіологічний механізм впливу масажу. Показання та протипоказання до проведення масажу.	Фізіологічний вплив масажу на різні системи організму (опорно-руховий апарат, серцево-судинну, сенсорну, дихальну, нервову, шлунково-кишковий тракт). Постійні протипоказання для призначення масажу. Відносні та загальні протипокази для призначення масажу.	Практичні навички проведення загального масажу. Виконання тестових завдань з вивченої теми.
3.	Тема 3. Техніка основних та додаткових прийомів масажу.	Особливості фізіологічної дії основних прийомів масажу: погладжування, розтирання, розминання та вібрації. Допоміжні прийоми прогладжування, розтирання, розминання та вібрації.	Практичні навички виконання основних прийомів масажу. Виконання тестових завдань з вивченої теми,

		Техніка масажу. Класифікація прийомів масажу. Механізми дії масажу на організм людини.	
4.	Тема 4. Методика проведення місцевого та загального масажу. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Масаж верхніх та нижніх кінцівок. Масаж грудної клітки та живота	Поняття місцевого та загального масажу. Послідовність виконання прийомів на різних ділянках тіла, послідовність переходу ділянок, що масажуються. Правила виконання сеансу масажу. Схема виконання загального масажу тіла. Схема місцевого масажу: масажу голови, обличчя та комірцевої ділянки, спини, ділянки таза та сідничних м'язів, верхніх та нижніх кінцівок, грудної клітки та живота.	Практичні навички з проведення місцевого масажу. Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи

6 СЕМЕСТР

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. АНАТОМО-ТОПОГРАФІЧНІ ДАНІ ТА ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ЛІКУВАЛЬНОГО МАСАЖУ ПРИ РІЗНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ.

5.	Тема 1. Основи лікувального масажу.	Загальна методика та техніка лікувального масажу, тривалість процедури сеансу, курс лікування. Покази та протипокази до проведення масажу. Фізіологічний механізм впливу лікувального масажу.	Практичні навички проведення. Виконання тестових завдань з вивченої теми, Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи
6.	Тема 2. Методика лікувального масажу при переломах кісток	Причини переломів, їх види (прості чи ускладненні). Розгляд основних задач масажу при переломах. Методика та техніка лікувального масажу при переломах кісток. Обґрунтування позитивного впливу масажу на скелетну систему людини. Особливості проведення масажних прийомів при переломах.	Практичні навички проведення лікувального масажу при переломах. Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи
7.	Тема 3. Масаж при захворюваннях і травмах центральної нервової системи.	Методичні особливості проведення масажу при захворюваннях і травмах нервової системи. Особливості масажу при в'ялих та спастичних паралічах. Особливості масажу осіб, які перейшли до групи інвалідності у наслідок травм та захворювань нервової системи.	Практичні навички проведення лікувального масажу при травмах ЦНС. Виконання тестових завдань з вивченої теми.
8.	Тема 4. Масаж при травмах та захворюваннях периферичної нервової системи.	Методика лікувального масажу при невритах периферійних нервів. Обґрунтування позитивного впливу масажу на периферичну нервову систему. Розгляд основних задач масажу.	Практичні навички виконання лікувального масажу при захворюваннях периферичної нервової системи.
9.	Тема 5. Лікувальний масаж при порушенні функцій суглобів.	Загальні відомості про порушення функцій суглобів. Клінічні прояви. Лікувальний масаж при порушенні функції суглобів. Основні методики масажу для відновлення функцій суглобів.	Практичні навички виконання лікувального масажу при травмах суглобів. Контрольні запитання, завдання для

			самостійної роботи
10.	Тема 6. Сучасні розробки і методи лікувального масажу при ушкодженнях хребта	Функціональна анатомія хребта, виявлення функціональної патології. Методика та техніка масажу при ушкодженнях хребта. Принципи масажу при ушкодженні хребта.	Практичні навички виконання лікувального масажу при ушкодженнях хребта
11.	Тема 7. Масаж при захворюваннях дихальної системи.	Завдання масажу. Клініко-фізіологічне обґрунтування дії масажу при захворюваннях дихальної системи. Показання, протипоказання до призначення масажу при захворюваннях органів дихання. Методичні особливості проведення масажу при захворюваннях органів дихання	Практичні навички виконання лікувального масажу при захворюваннях ДС. Контрольні запитання, завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Практичні навички	40
Самостійна робота	5
Опитування	5
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (відносна вага)

Робота на парах	Оцінка за самостійну роботу	Оцінка за знання термінології	Екзамен	Разом
40	5	5	50	100
- Оцінювання відповідей студентів на практичних і семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. - По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 100-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 0,4, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 40 балів. - Оцінювання за екзамен відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5. - Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на парах (максимально – 40 балів), отриманих балів за самостійну роботу (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 5 балів), оцінки за знання термінології (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,05, відповідно максимальний бал може скласти 5 балів) і оцінки, отриманої за екзамен (максимальний бал – 50 балів), що в сумі максимально може				

скласти 100 балів.

- При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, проведення розрахунків, лабораторних робіт, написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, тощо.
- Якщо студент не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу зав. кафедри (за заявою).
- Оцінка за іспит формується із суми відповідей студентів на 3 основні запитання та 2 додаткові (по 10 балів за кожне запитання), або, за вимогою – на основі результатів тестування (максимальна оцінка за тести – 50 балів)

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
- *70-89 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.
- *50-69 балів* – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.
- *Менше 50 балів* – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми), таблиці та інше.
Література:	
Основна література:	
1. Бирюков АА Масааж: Учебник для институтів фізической культури. К.: Олимпийская литература. 2003.255с. Основна література: 2. Вакуленко В.Д. Лікувально-реабілітаційний масаж / Дмитро Вакуленко, Людмила Вакуленко, Оксана Кутакова, Галина Прилуцька. Київ: Медицина. 2020 – 592с. 3. Вакуленко Л.О. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Д.В.Вакуленко; за заг.ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. - Тернопіль: ТДМУ, 2018. – 372с. 4. Єфіменко П.Б. Масааж дорослих і дітей: навчальний посібник / П.Б. Єфіменко, О.П. Каніщева, О.В. Сверчкова. Київ: Медицина. 2023 – 215с. 5. Сальво Масаажна терапія: принципи і практика: підручник 7-е видання / Сьюзен Г. Сальво. Київ: ВСВ «Медицина», 2023. – 872с. 6. Штефко ІІ, Ковальчук НВ Масааж: Теорія і практика. К.: Молодь, 2003. 203с.	
Додаткова література:	
1. Вакуленко Д.В. Атлас масажиста. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 306с. 2. Дарійчук С.В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В. Дарійчук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. –184 с. 3. Корольчук А.П. Масааж загальний і самомасааж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с. 4. Філак Я.Ф., Філак Ф. Г. Масааж і нетрадиційний масаж: підручник / Я.Ф.Філак, Ф.Г. Філак - Ужгород. - 2015. - 418 с.	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра фізичної терапії, ерготерапії м.Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 226 тел. (0342) 59-60-20 https://kfte.pnu.edu.ua kfte@pnu.edu.ua
Викладач	асист. Дідоха Іванна Володимирівна
Контактна інформація викладача	+380986542580 ivanna.didokha@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені
--------------------------	--

	Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» – стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри спортивно-педагогічних дисциплін студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» – стор. 3.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019)» - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач: Дідоха Іванна Володимирівна